

MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA

TAGAJÁNLÁSOK

1949-BEN

KÉZIRATUL

BUDAPEST

1 9 4 9

061. 12 MTA

Felelős kiadó: Voinovich Géza.

Sylvester Nyomda Rt., Bpest, XIV., Hermina-út 51. — F. v.: Schlitt H.

A II. OSZTÁLYBA.

KÜLSŐ TAGNAK:

Alulírottak tisztelettel ajánljuk **B. D. GREKOV** lenin-grádi egyetemi tanár történetírót a M. Tud. Akadémia kültagjául.

Grekov (szül. 1882-ben) az orosz történelemnek egyik legkiválóbb művelője. Kutatásainak legnagyobb eredménye a *kievi Oroszország* történetének megírása, mely műve 1944-ben jelent meg. E művéhez felhasználta a legújabb idők irodalmi, archeológiai, nyelvészeti és etnográfiai kutatásainak eredményeit s azok alapján bebizonyította, hogy a keleti szlávok a kora középkorban magas kulturális fejlettségű földművelő nép volt, amely meg tudta alkotni a kievi államot, mégpedig nem külső hatás alatt, hanem a maga belső társadalmi fejlettsége következtében. Tudományos érdeklődésének másik fő területe az *orosz parasztság története*. E kérdésre vonatkozólag 1946-ban jelent meg: *A parasztok Oroszországban a legrégebbi időktől kezdve a XVII. század közepéig* c. műve. Ez a mű a parasztság történetét a jobbagyi függő viszony kialakulásától kezdve az 1649. évi törvénykönyvig tárgyalja.

Fő művein kívül számos tanulmánya és közlése jelent meg különféle orosz folyóiratokban. Számuk meghaladja a 200-at. Források kiadásával is foglalkozott, főképpen gazdaságtörténeti forrásanyagot publikálva s e kiadványait filológiai pontosság és az anyag áttekinthető elrendezése jellemzi. Munkássága nagyméretű és úttörő jelentőségű, azért tüntette ki a közelmúltban egyetemünk bölcsezzettudományi kara is a tiszteletbeli doktorsággal. Kültaggá való megválasztása méltó elismerését jelentené egy hosszú tudományos élet eredményekben gazdag munkásságának.

Szentpétery Imre r. t.

Hajnal István r. t.

Lukínich Imre r. t.

osztálytitkár.

Szekfű Gyula r. t.

A III. OSZTÁLYBA.

TISZTELETI TAGNAK:

A Magyar Tudományos Akadémia III. osztályába tiszteleti tagnak ajánljuk **dr. MIHAILICH GYŐZŐ** levelező tagot.

Mihailich Győző 1933 óta tagja Akadémiánknak és bár a közeli napokban töltötte be hetvenedik évét, testi és szellemi erejének teljességében vesz részt a technikai tudományok fejlesztésében és a technikai alkotások tervezésében és keresztülvitelében. Ötven éves műegyetemi működése alatt az ország egész technikus nemzedéke tőle tanulta a vasbeton ismeretét; ezt ő vezette be hazánkba. 1941-ben ezt a tanítói működését a Mérnöki Továbbképző Intézet létrehozásával magasabb szintre emelte, ma terebélyes intézmény, mely a mostani félévben 150 előadásban sugározza a tudományt. — *Vasbetonszerkezetek* c. könyve 1947-ben új, átdolgozott és bővített kiadásban jelent meg; ebben a könyvben a legújabb tudományos eredmények is a gyakorlat számára hozzáférhetővé vannak téve. Nagy könyvének ezen kiadásában már bemutatja a technikus világnak érdemes tanítványait, mint munkatársait.

Az újjáépítés éveit a legnagyobb feladatokkal bízták meg és részben mint tervező, részben mint szakértő és ellenőrző ott van minden fontos újjáépítési alkotásnál. Ilyenek a szegedi Tisza-híd és a szépségében újjáelevenedett Margit-híd, hogy csak a legfőbbeket említsük. Mihailich Győzöt erre a nagy rekonstrukciós munkára különösen alkalmassá teszi ötven év tudományos és technikai tapasztalata.

Egyénisége nevelőn hat műegyetemi hallgatóira és buzdítón a tervei szerint dolgozó munkásokra. Az Akadémia, midőn őt a tiszteleti tagok sorába kívánja emelni, egyrészt a műszaki tudományok elméletének kitűnő művelőjét ismeri el, másfelől ugyanakkor a gyakorlati munkában elért nagy eredményét.

Kiváló érdemeit a kormányzat a Kossuth-nagydíjjal jutalmazta.

Zemplén Géza t. t.
Vendl Aladár t. t.
Csűrös Zoltán r. t.
Varga József r. t.
Gyulai Zoltán l. t.

Pattantyus Abrahám Géza l. t.
Plank Jenő l. t.
Verebély László l. t.
Borbély Samu l. t.
Jáky József l. t.

RENDES TAGNAK:

Alulírottak az Akadémia III. osztályába rendes tagul ajánljuk **dr. TOKODY LÁSZLÓ** levelező tagot.

Tokody László az Országos Magyar Természettudományi Múzeum főigazgató-helyettese, az Ásvány- és Kőzettár igazgatója, egyetemi c. ny. rk. tanár, 1941 óta levelező tag.

Levelező taggá történt megválasztása óta kifejtett tudományos munkásságának részletes ismertetésébe nem bocsátkozunk. Általánosságban jegyezzük meg, hogy az ásványtan, a kristálykémia területén igen értékes eredményeket ért el, melyekről osztályüléseinken számolt be. Néhány dolgozatára azonban vázlatosan ki kell térnünk.

Székfoglaló értekezése a felsőbányai ásványokat geokémiai szempontból tárgyalta. Számítási eljárást ismertetett, melynek segítségével a lelőhely ásványai elemeinek százalékos eloszlását határozta meg; itt közölte azt az első megfigyelést, mely az elemek atom-rádiusza és atomszázaléka között fennáll és foglalkozott a felsőbányai ásványok genetikai és teleptani viszonyaival.

E dolgozatához csatlakozik egy geokémiai szabályról és alkalmazásáról szóló dolgozata, amely 1944-ben az Akadémia pályadíját nyerte el. E dolgozatában megvizsgálta a legkülönbözőbb keletkezésű ásványtársulásokat, kezdve az alacsony hőmérsékleten és kisnyomáson létrejött ásványtársulásoktól a Föld átlagos összetételével egyező, már a magma elem-eloszlását viszatükröző igen magas hőmérsékleten és igen nagy nyomáson létrejött ásványtársulásig és végül kiegészítette ezeket a Kozmosz elemei eloszlásának tanulmányozásával. Végeredményben megállapította: az atomrádiusz és az atomszázalék közötti viszony fordított, a kis rádiuszú elemek gyakoribbak, ezek között viszont a páros rendszámú elemek a gyakoribbak, vizsgálatai alapján módosította a Harkins—Goldschmidt-féle szabályt.

A cerusszit kristályszerkezetével és alakjával foglalkozó munkájában megállapítja azokat a kristályszerkezeti tulajdonságokat, melyek a cerusszit morfológiáját egyértelműen meghatározzák. Eredeti eljárással kimutatta, hogy a cerusszit aragonit típusú rácsába a kalcium nem települ be. Foglalkozott a cerusszittal együtt fellépő ásványokkal és azok szerepével. Egy másik dolgozatában a cerusszit lumineszcenciáját tárgyalta. Jelentékeny anyag (21 magyar előfordulás, 274 kristály). E széleskörű és alapvető vizsgálata szerint a cerusszit lumineszcencia erőssége és színárnyalata a lámpától függ, a szűrt és szűretlen ultraibolya fényben fellépő jelenségeket pontosan elkülönítette, a lelőhelyek szerinti lumineszcencia változásokat lerögzítete, az ásvány színe és a lumineszcencia közötti kapcsolatokra rámutatott, vizsgálatai szerint a cerusszit lumineszcenciáját két aktivátor hozza létre.

Figyelemreméltó Sztrókay Kálmánnal együtt végzett kristályfizikai tanulmánya a mozgó, áramló közegben történő kristályos növekedésről. Megállapításai: áramló közegben nem keletkeznek szétágazó, gömb- vagy vázkristályok, a növekedési sebességek az áramlás irányának függvényei.

A monoklin hessitre vonatkozó kristálykémiail tanulmányai kiderítették, hogy az a β - Ag_2Te rácsa az antifuorit-típusba tartozik, de mivel nem szabályos, hanem egyhajlású rendszerű, a monoklin hessit szerkezete deformált antifuorit-rácsnak tekinthető.

Kiemelendőnek tartjuk a Közleményekben megjelent terjedelmes munkáját, amelyben a magyarországi piritek morfológiáját 12 újabb lelőhely részletes feldolgozása során sok új adattal gazdagította.

Megemlíthetjük a felsőbányai kalkopirit, bournonit és tetraedrit, a selmecbányai augit, rézbányai malakolit és wulfenit, a boicai galenit és cölestin, az újmoldovai kuprit, a csiklovai dezmin kristálytanát ismertető dolgozatait.

Utalunk azokra a III. osztályban elhangzott előadásaira, melyek még nyomtatásban nem jelentek meg. Ezek közül különösen kiemeljük az általa felfedezett cinkfauserit néven ismertetett új ásványra vonatkozó eredményeit.

Egyéb munkáira nem terjeszkedhetünk ki; 1941 óta megjelent dolgozatainak jegyzékét mellékelten csatoljuk.

Fentiek alapján úgy véljük, hogy Tokody László munkásságával rászolgált arra, hogy a III. osztály rendes tagjainak sorába válassza.

Vendl Aladár t. t.

Gróh Gyula r. t.

Mauritz Béla t. t.

Szentpétery Zsigmond r. t.

Schulek Elemér r. t.

Bulla Béla l. t.

Erdey-Grúz Tibor r. t.

Tisztelettel ajánljuk dr. BRUCKNER GYÖZÖ szegedi egyetemi ny. r. tanárt, levelező tagot a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályába rendes tagul.

Bruckner Győző szerves kémikus, okl. vegyész-mérnök, kitüntetéses bölcsész doktor. 1928 óta dolgozik a Szegedi Tudományegyetem Szerves Kémiai Intézetében. 1935-ben lett magántanár, 1938 óta c. rk. tanár, 1940-ben nevezték ki a fenti egyetem Szerves Kémiai Tanszékére ny. rk. tanárrá és 1941-ben lett ny. r. tanár.

Tudományos munkásságát a fizikai-kémia területén kezdte el, de hamarosan szerves kémiai kutató munkára tért át. Első önálló tudományos eredménye az ú. n. tri-jód egyensúly tisztázása volt. Szerves kémiai munkáit Schönberg berlini professzor intézetében kezdte el, ahol szerves kénvegyületek termikus bom-

lási folyamatait vizsgálta. Berlinből hazatérve, a szegedi egyetemen szerves kémiai munkásságát az azaron-olaj vizsgálatával folytatta, majd a propenyl-láncú fenoléterek pseudo-nitrositjainak egy újszerű átalakulását fedezte fel és ezt az eredményt értékesítette egyrészt efedrin, — másrészt papaverin típusú isochinolin származékok szintetikus előállítására. Ezek az eredmények szakkörökben általánosan ismertté tették nevét. Közben több más biológiai fontosságú szerves anyag szerkezeti kérdéseit vizsgálta és tisztázta, így például P-vitamin, lépfene és mesentericus bacillus tokanyagának lebontását tiszta d-glutaminsavvá stb. Körülbelül 1940 óta a dien-szintézisnek a felírt len oldalláncú aromás rendszerekre való kiterjesztésével foglalkozik és különösen az anethol és maleinsavanhidrid reakcióját tanulmányozta sikerrel.

E munkái kb. 50 tudományos dolgozatban kerültek nyilvánosságra, főként nemzetközi vegyészeti szakkonferenciákon.

Munkásságát jellemzi a széles látkör, tökéletes tudományos tájékozottság és a rendkívül gondos és pontos kivitel.

Eredményeinek és tudományos munkásságának elismeréseképpen 1947 novemberében a Svéd Kémiai Társaság a Scheele-éremmel tüntette ki, 1949-ben pedig Kossuth-nagydíjat kapott.

Mindezek alapján dr. Bruckner Győző kétségtelenül érdemes a Magyar Tudományos Akadémia III. osztályának rendes tagságára.

Zemplén Géza t. t.
Csűrös Zoltán r. t.
Erdey-Grúz Tibor r. t.
Müller Sándor l. t.
Bognár Rezső l. t.

A IV. OSZTÁLYBA.

TISZTELETI TAGNAK:

Alulírottak az Akadémia IV. osztályába tiszteleti tagul ajánljuk **dr. MANSFELD GÉZA** rendes tagot, az élettan professzorát a budapesti tudományegyetemen. Ajánlásunkat a következőkkel indokoljuk.

Mansfeld Géza 1918 óta a pozsonyi, majd pécsi, 1947 óta a budapesti tudományegyetem nyilvános rendes tanára. Ez idő alatt kimagasló munkássága révén a magyar kísérletes orvostudomány egyik vezető egyéniségévé vált és ugyanekkor szakmájában kiváló új tudósgárdát nevelt fel.

Tudományos munkásságának csak néhány kimagasló ered-

ményét kívánjuk ismertetni indokolásunkban, mert azok hiánytalan felsorolása a rendelkezésre álló keretek között lehetetlen volna.

1. Még medikus éveire esnek azon vizsgálatai, melyek a narkózis mibenlétének megvilágítására irányultak és amelyekkel először sikerült *egész szervezeten* bizonyítani a narkózis ún. lipid-elméletét. E kísérletek továbbvitele folyamán teljesen új törvényszerűséget sikerült felfedeznie: a narkózis „Minden vagy semmi” törvényét, melynek lényege az, hogy a narkotikumok az idegsejtekre egészen más természetű hatást fejtenek ki, mint bármely más élő sejtre. Rámutatott arra, hogy az idegsejtek lipid-phasisában egy narkózis-érzékeny substratum van, mely a narkotikum lényegesen alacsonyabb koncentrációira reagál — és pedig phasis-változással — mint a szervezet egyéb sejtjei. Kitűnt ezzel kapcsolatban az is, hogy az altatók és narkotikumok hatásmódja nem kvantitatív — mint gondolták — hanem *lényegileg* eltérő.

2. A narkózisra vonatkozó kísérletekből kiindulva, sikerült a légzés központi szabályozását tisztázni. Rámutatott arra, hogy a már régen ismert nyultvelői automatikus központ a vér-gázokkal szemben teljesen érzéketlen; egy föléje rendelt hídbeli központ az, mely a sinus caroticus chemoreceptorainak ingerületét megérzi, mely feltevése szerint lényeges szerepet játszik a periodusos légzés létrejöttében.

3. Munkásságának talán legeredményesebb fejezetét képviselik a pajzsmirigy működésére vonatkozó kutatásai, melyek feltárták a hőszabályozás hormonális tényezőit. Vizsgálatai szerint a meleg elleni védekezésben két általa felfedezett hormon (thermothyrin A. és B.) szerepel, a hideg elleni védekezésben pedig a pajzsmirigy és hypophysis együttes működésének nyományaként egy „fűtőhormon” jut hatáshoz. A pajzsmirigy általa felfedezett harmadik hatóanyaga, a myelotrop hormon, a vérképzésben játszik szerepet. E kísérletek hozzájárultak a vérszegénység pathogenesisének tisztázásához, amely betegséget egyébként Mansfeldnek sikerült először kísérletileg előidézni.

4. Munkásságának utolsó évtizedét új problémának szentelve, az infekció és immunitás mechanizmusának élettani alapjait igyekezett megteremteni. E vizsgálataiból levont legfontosabb következtetés az, hogy a fertőző betegségek létrejöttében a központi és peripheriás idegrendszer döntő szerepet játszik. Még pajzsmirigy-vizsgálatainak folyamán ismerte fel azt, hogy e mirigy egyik hormonja, a thyroxin, nem vérpálya, hanem az idegek útján jut el a peripheriás szervekhez. A vírusok és baktérium-toxinok hasonló terjedési módját tételezve fel, kísérleteivel kimutatta, hogy a szervezetnek fertőző agensekkel, illetve bakteriális toxinokkal szembeni ellenálló képessége (im-

munitása) a központi idegrendszer (feltehetőleg a közti-agy) ganglionsejtjeinek megváltozására, nevezetesen a sejtpermeabilitásnak az infekciós agensekkel szemben csökkenésére vezethető vissza. Kísérleti megerősítése ennek az elgondolásnak az a megfigyelése is, hogy egyfelől denervált bőrterületeken fertőzés nem jön létre, másfelől, hogy sulfamidok hatására nemcsak a baktériumok, hanem toxinjaik kórokozó hatása is elmarad.

E kimagasló eredményeken kívül a nemzetközi tudományos világ méltánylását vívták ki Mansfeld Géának a zsíryananyagforgalomra, a szívizomtónus reflex mechanizmusára, valamint a tápanyagok specifikus dinamias hatására vonatkozó vizsgálatait is.

Mansfeld Géza tudományos egyénisége mély befolyást gyakorolt környezetére. Tanítványai sorából két Nobel-díjas (Szent-Györgyi és Cori professzorok), valamint egy Kossuth-díjas (Ernst Jenő professzor) tudós került ki, ami mindennél jobban bizonyítja azt a különleges készséget, amellyel Mansfeld Géza ismereteit, tudását és a tudomány iránti töretlen lelkesedését tanítványaiba is be tudta oltani.

Javaslatunk indokolásából kitűnik, hogy Mansfeld Géza a kísérletes orvostudománynak az egész világon elismert jeles művelője, aki mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban szaktudományunk fejlődésére döntő befolyást gyakorolt.

Issekutz Béla r. t.

Went István l. t.

Straub F. Bruno l. t.

Alulírottak a Magyar Tudományos Akadémia IV. osztályába tiszteleti tagul ajánlják **MANNINGER REZSŐ** rendes tagot.

Manninger Rezső Akadémiánknak 1927. óta levelező, 1939. óta pedig rendes tagja. Mint mikrobiológus nemcsak hazánkban, hanem világviszonylatban is, szakmájának egyik legkiválóbb képviselője. Tudományos munkássága a bakteriológia, a szerológia és a viruskutatás széles területére kiterjed, eredményeiről Akadémiánk ülésein gyakran beszámolt. Egész munkásságát itt nem ismertethetjük, csupán annak kiemelésére szorítunk, hogy alapvető fontosságú vizsgálatokat végzett és megállapításokat tett a Pasteurella- és a Salmonella-csoportba tartozó baktériumok biológiai viselkedéséről és az általuk időidézett kórképekről, tisztázta a sertések fertőző gyomor-bélgyulladásának oktatát, megállapította, hogy a kancák vírus-abortusának ragályanyaga azonos a hurutos lóinfluenzával. Igen fon-

tosak és új kutatási irányt jelentenek mind járványtani, mind pedig általános biológiai szempontból azok a vizsgálataik, amelyek a baktériumok és egyes vírusok mutációjára vonatkoznak, s amelyek eredményeképpen sikerült előre megállapított mutációkat tervszerűen indukálni.

Eredményes és eredeti tudományos munkássága mellett Manninger Rezső tollából kiváló tan- és kézikönyvek is kerültek ki. Rendes taggá megválasztása óta jelent meg 8. és 9. kiadásban a *Spezielle Pathologie und Therapie der Haustiere* s ennek 4. angol és 2. spanyol fordítása, továbbá az *Allatorvosi Belgyógyászat*; ezen munkák első kötetében Manninger Rezső a világirodalom anyagának teljes ismerete mellett, saját kutatásain és tapasztalatainak alapuló önálló felfogásban tárgyalja a háziállatok fertőző betegségeit.

Marek József t. t.
Mansfeld Géza r. t.
Mócsy János r. t.

Alulírottak tisztelettel ajánljuk **ILLYÉS GÉZA dr.** ny. egyetemi ny. r. tanár, r. tagnak az Akadémia IV. osztályába *tiszteleti taggá* megválasztását.

Illyés Géza r. tag tudományos érdemei az Akadémiában közismertek, hiszen ezért választotta a M. Tud. Akadémia 1936-ban levelező, 1943-ban rendes taggá. Mégis indokolt élete tudományos munkásságának rövid összefoglalása. Első közleménye 1897-ben, az utolsó 1940-ben jelent meg. E két dátum közé esik azon munkássága, amely az urológia mint tudomány egyik megalapítójává teszi. Korányi Sándor báró néhai tiszteleti tagunk, a physicalis-chemiai vizsgálati eljárásoknak a vese ép és kóros működésére való alkalmazásával lehetővé tette a vesepathológia exact művelését és Illyés Géza Korányi elveit alkalmazva a vese sebészi megbetegedéseire az urológiát is functionalis pathológiai alapra helyezte. Több mint 400 magyar és idegen nyelvű közleményében a vese sebészi megbetegedéseinek functionalis pathológiáját részleteiben is kidolgozta, ismertette bőséges klinikai tapasztalatait és új műtét eljárásokat javasolt. Egy munkás és eredményes életben szerzett ismereteit és tapasztalatait a szakirodalom tekintetbevételével mesteri kézikönyvében („Urologia“, Budapest, 1931. M. Orvosi Könyvkiadó Társulat) foglalta össze. Ez a könyv 1940-ben angolul is megjelent (Surgical Urology. London Constable & Co.) s kedvező fogadtatást nyert. Munkásságával hazánkban virágzó urológiai iskolát alapított.

Érdemeit külföldön is elismerték s az olasz és a román

urológiai társaságok tiszteleti tagjukul választották. Levelező tagja az argentinai, a német és a berlini urológiai társaságoknak.

Mindezek alapján Illyés Géza professzor, r. tag, az urológiai sebészet egyik úttörő munkása és világszerte elismert mestere méltán ajánlható a M. Tud. Akadémia tiszteleti tagjául.

Haynal Imre r. t.
Környey István l. t.

Tisztelettel javasoljuk dr. RUSZNYÁK ISTVAN-t, az Akadémia rendes és igazgatótanácsi tagját tiszteleti tagul való megválasztásra.

Rusznayák professzornak csaknem négy évtizedre visszanyúló és száznál több közleményt kitevő tudományos munkásságát természetesen nem lehet néhány sorban érdeme szerint ismertetni, ezért csak néhány különösen nagyjelentőségű kutatására kívánunk rámutatni.

Egy negyed évszázaddal ezelőtt elsőnek foglalkozott a vérplasma alkotórészének állapotával és ultrafiltrációs vizsgálatokkal bizonyította be, hogy a klór, a cukor, a maradék nitrogén nincs fehérjéhez kötve. E közben dolgozta ki mikroklór meghatározó módszerét, amelyet ma is mindenütt használnak. Alapvető az ödéma keletkezésére vonatkozó tanulmánya, melynek megállapításai ma is érvényesek. Hasonlóképpen igen jelentősek a vér fehérje frakciókra vonatkozó vizsgálatai és az e célra kidolgozott igen sokszor használt metodikai is. Kiemelendők a postoperatív keringési zavaroknak a betegek histamin érzékenységgel való összefüggésére vonatkozó tanulmányai, amelyek gyakorlati jelentőségre is szert tettek a keringési zavarok profilaxisa szempontjából. Kimutatta, hogy az ú. n. heteroprotein terapiában a histamin keletkezése játszik jelentékeny szerepet. Igen nagy jelentőségűek a Szent-Györgyivel közösen végzett vizsgálatai, melyek eredménye a P-vitamin felfedezése. Rusznayák professzor iskolájának érdeme egyrészt a P-vitamin terapiás használatának kidolgozása olyan eredménnyel, hogy ma már a citrint és rutint világszerte mindenütt jó eredménnyel alkalmazzák s az ő érdeme igen szellemes kísérletekkel annak a bizonyítása is, hogy ezek tényleg vitaminok, mert lehetséges megfelelő kísérleti feltételek mellett állatokon is jellegzetes P-vitaminhiányt előidézni. Háborús viszonyok között végzett kiterjedt tanulmányai nagyban hozzájárultak a traumás shock pathogenezésének megismeréséhez. Vizsgálatai állapították meg azt, hogy az ú. n. primär shock reflexes ideg-eredetű, a secundär shockot ellenben a roncsolás folyamán keletkezett mérgező anyagok felszívódása okozza. A felszabadulás óta klinikáján

impozáns méretű kísérleti kutatómunka folyik vezetése mellett, amely a Korányi iskola hagyományainak megfelelőleg a vese kórélettanával foglalkozik. Ennek nagy horderejű eredményeiről egyrészt székfoglaló előadásában, másrészt nemrégiben egy Korányi-emlékelőadásban számolt be Rusznyák professzor.

Úgy hisszük és reméljük, hogy egy négy évtizedes munkásságnak ezen vázlatos és csak a legnagyobb jelentőségű eredmények felsorolására szorítókozó ismertetése is bőven elegendő javaslatunk alátámasztására és indokolására.

1949-ben a kormányzat a Kossuth-nagydíjjal tüntette ki nagyérdemű munkásságát.

Mansfeld Géza r. t.
Issekutz Béla r. t.
Went István l. t.
Straub F. Bruno l. t.

Alulírottak a Magyar Tudományos Akadémia IV. osztályába tiszteleti tagul ajánljuk **VERZÁR FRIGYES** professzort, a bázeli egyetem élettani intézetének igazgatóját. Ajánlásunkat az alábbiakkal indokoljuk.

Verzár Frigyes alkotásokban gazdag életét nem csupán tudományos kutatómunkájának kimagasló eredményei jellemzik, hanem az a fáradhatatlan tevékenység is, melyet egyetemeink és tudományos intézményeink életrehívása és megszervezése körül kifejtett. 1918. szeptember 18-án egyetemi tanárrá történt kinevezése napján indul meg a debreceni tudományegyetem orvosi fakultásának működése és mindvégig ő marad legmarkánsabb alakja azoknak az évekig tartó küzdelmeknek, melyeknek eredménye a debreceni orvoskari telep teljes kiépülése lett. Ezekben az években szervezi meg és építi fel az élettani és általános kórtani intézetet, melynek megalapítója és 12 éven át igazgatója volt. Ennek az intézetnek ideiglenes helyiségeiben kezdi el 1918. novemberében tudományos vizsgálatait, melyek révén a fiatal debreceni fakultás már működésének első éveiben felkeltette és magára irányította a nemzetközi tudományos világ figyelmét. Mint a magyar kísérletes orvostudomány előharcosa és egyik legismertebb szaktekintélye, Verzár Frigyes kap megbízást 1926-ban a tihanyi biológiai intézet megszervezésére és igazgatására. Ebben az időben azonban Verzár Frigyes nevét már a physiologia nemzetközi nagyságainak sorában emlegetik. 1930-ban meghívást kap a bázeli egyetem élettani tanszékére. Közel két évtizedes külföldi működése alatt minden törekvése arra irányult, hogy minél több szolgálatot tegyen a magyar tudománynak és minél szorosabbra fűzze összetarto-

zását azzal az egyetemmel, amelynek életrehívásában oly döntő szerepet játszott.

Verzár Frigyes alapvető tudományos felfedezései nemcsak a szakkörök, hanem minden művelt orvos előtt ismeretesek. Munkásságának két kimagasló fejezete a bélresorptio mechanizmusának tisztázása és a mellékvesekéreg hatóanyagainak tanulmányozása. Felfedezte a bélbolyhok működésének mechanikáját, tisztázta az epe szerepét a zsírfelszívódásban és rámutatott a phosphorylatio jelentőségére a resorptio biochemiai mechanizmusában. Verzár nevéhez fűződik a mellékvesekéreg hormonális működésére és hatóanyagainak hatásmechanizmusára vonatkozó ismereteink nagyrésze. E kimagasló tudományos felfedezésekhez csatlakoznak Verzárnak a vérképzésre, isohaemagglutinációra, az idegek akciós áramára, a tápanyagok specifikus dinamias hatására, a paradox reflexre és a B₁-vitaminra vonatkozó vizsgálatai, melyek kivétel nélkül az élvonalbeli physiologus originalitását és mesteri kezét mutatják.

E nagy szolgálaton kívül a magyar és nemzetközi kísérletes orvostudomány a tehetséges tanítványok hosszú sorát köszönheti Verzár Frigyesnek, aki a külföldön eltöltött évek, kinttételek és sikerek ellenére is mindenkor megmaradt magyar tudósnak, a magyar tudomány képviselőjének és hirdetőjének.

Mansfield Géza r. t.

Haynal Imre r. t.

Went István l. t.

Környey István l. t.

